

MECANISME DE PARTICIPARE CETĂȚENEASCĂ ÎN PROCESUL DECIZIONAL LA NIVEL LOCAL

Tatiana GHERB

CZU: 352:342.57

tatianagherb831@gmail.com

This article is dedicated to examining the mechanisms of citizen participation in the decision-making process at the local level. Decision-making transparency within public administrations is an essential component in carrying out tasks or administrative action. One of the most important requirements for achieving this goal consists in improving communication between state institutions and citizens, improving communication and relations between authorities and the community, as well as the involvement and consultation of citizens and civil society in the decision-making process.

Cetățenii joacă un rol-cheie în identificarea și propunerea de soluții pentru rezolvarea problemelor la nivelul comunității. Participarea continuă a acestora în procesul decizional înseamnă soluții pentru o dezvoltare sustenabilă și îmbunătățirea calității serviciilor publice.

Participarea cetățenească și transparența decizională sunt interconectate producând efecte și avantaje pe ambele părți. Autoritatea publică își legitimează astfel activitatea, deciziile și acțiunile, iar cetățenii contribuie la fortificarea comunității prin intermediul feedback-ului și al recomandărilor transmise autorităților.

Cetățenii sunt incluși în procesele de decizie, printr-o varietate de instrumente, de exemplu, participarea la grupuri de lucru, consultări publice, bugetare participativă și altele, iar astfel se sporește responsabilitatea și capacitatea acestora de a influența politica la nivel local [1].

Relația dintre administrațiile publice locale și cetățeni este în mare parte reglementată de *Legea privind administrația publică locală* [2] și *Legea privind transparența procesului decizional* [3], deși multe instrumente se regăsesc în *Legea privind accesul la informație* [4].

Articolul 3 al *Legii privind administrația publică locală* prevede consultarea cetățenilor în privința problemelor locale de interes deosebit ce este unul din principiile de bază ale administrației publice locale. Articolul 8 al *Legii* detaliază modalitățile de consultare, care pot fi sub formă de consultări, audieri publice și convorbiri. Articolul 17 despre transparența ședințelor prevede că ședințele sunt publice și orice persoană poate participa la ele. Totodată, cetățenii pot avea acces la informațiile privind bugetul localității și modul de utilizare a resurselor bugetare, la proiectele de decizii și la ordinea de zi a ședințelor consiliului local și ale primăriei [2].

Participarea cetățenească este procesul prin care preocupările, nevoile și valorile cetățenilor sunt încorporate procesului de luare a deciziilor în cadrul administrației pu-

blice locale [5]. Participarea cetățenească reprezintă combinația următoarelor elemente - informație, comunicare și implicare în relația care se stabilește între administrație și cetățeni, iar activitățile administrației sunt dezvoltate și susținute în așa fel încât să corespundă cât mai mult posibil nevoilor și dorințelor cetățenilor.

Mecanismele de asigurare a participării cetățenești în procesul decizional la nivel local se realizează prin publicarea anticipată a proiectelor de decizie. Publicarea actelor normative înainte ca acestea să fie adoptate permite accesul publicului la dezbaterile ce vor avea loc în scopul adoptării respectivelor documente. Publicarea se poate realiza atât la sediul, cât și pe site-ul instituției implicate în decizia publică, iar cetățenii cointeresați trebuie să poată găsi cu destulă ușurință aceste documente având în același timp asigurate căi eficiente de comunicare a opiniei despre oportunitatea și conținutul acestora.

Comunicarea eficientă contribuie atât la gradul de transparență a administrației publice locale față de cetățeni, cât și implicarea acestora în procesul decizional. Prin care modalități se pot informa cetățenii?

- pagina web oficială a autorității;
- panoul informativ al autorității publice locale;
- transmiterea - vizionarea ședințelor consiliului local pe internet (live sau înregistrările video);
- comunicarea directă cu consilierii raionali/locali;
- participarea la ședințele consiliului raional/local, care sunt publice și poate oricine participa;
- participarea la discuții publice, recomandări de politici, dezbateri publice;
- utilizarea centrelor de informare pentru cetățeni;
- solicitarea și transmiterea directă de informații de la și către administrația publică locală (petiții).

Comunicarea dintre administrația publică locală și cetățeni și participarea cetățenilor la procesul decizional se realizează pe următoarele niveluri:

- **Informare:** panouri informative, pagină web, rețele de socializare, materiale tipărite (pliante, broșuri), scrisori informative. La toate etapele procesului de luare a deciziilor, toate informațiile pertinente trebuie prezentate într-un limbaj clar și ușor de înțeles și într-un format adecvat și accesibil, fără anumite obstacole administrative nejustificate și, în principiu, gratuit, în conformitate cu principiile datelor deschise. Acest nivel presupune eforturi atât din partea cetățenilor, cât și din partea administrației locale și se poate realiza prin diverse modalități, așa cum am văzut în capitolele precedente.
- **Consultare:** permite autorităților publice să colecteze opiniile, ideile, sugestiile persoanelor, ONG-urilor și societății civile în general, cu privire la o anumită politică sau un subiect în cadrul unei proceduri oficiale.
- **Dialog:** grupuri, consilii consultative (tineri, femei, agricultori). Dialogul este un proces structurat, de lungă durată și bazat pe rezultate, întemeiat pe interesul reciproc în schimbul de opinii între autoritățile publice, persoane, ONG-uri și societatea civilă în general.

- **Parteneriat:** rapoarte alternative elaborate de ONG, comisii pentru implementare a SDSE, panel mediator.

Participarea cetățenilor în luarea deciziilor și acțiunile de dezvoltare comunitară întreprinse de administrația publică locală poate lua o formă extrem de variată, determinată de prevederile legale, practicile și instrumentele instituite de administrația publică locală, gradul de activism civic manifestat de cetățeni, grupuri de inițiativă și ONG-uri.

Cadrul internațional și european pentru participarea publicului la procesul de luare a deciziilor continuă să evolueze. Numai în ultimii doi ani au fost adoptate mai multe rezoluții ale Consiliului ONU pentru Drepturile Omului cu scopul consolidării garanțiilor de participare la viața politică. Standardele internaționale și europene pentru participarea civilă în procesele decizionale au evoluat considerabil, având drept scop consolidarea garanțiilor de participare.

Este important de înțeles că, indiferent de implicarea sau neimplicarea cetățenilor, autoritățile publice locale își vor exercita atribuțiile și funcțiile legale. Totuși, calitatea procesului de guvernare și calitatea serviciilor publice prestate depind direct de gradul de participare a cetățenilor. Astfel, participarea activă permite implicarea cetățenilor în calitate de parteneri în luarea și implementarea deciziilor de politică publică; dezbateră și soluționarea problemelor în comun de către administrație și public; dialogul fundamentat pe relații de colaborare între administrație și public, iar opțiunile identificate sunt realizate cu participare directă.

Referințe:

1. Codul de bune practici pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor. Consiliul European. 2009. [Accesat 12.01.2023]. Disponibil: <https://cdn.vedemjust.educatiejuridica.ro/cdn-vedemjust/2020/01/Consiliul-Europei-Cod-de-Bune-Practici-Participare-in-Luarea-Deciziilor.pdf>
2. Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.32-35 din 09.03.2007.
3. Legea nr.239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 215-217 din 05.12.2008.
4. Legea nr.982 din 11.05.2000 privind accesul la informație. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.88-90 din 28.07.2000.
5. Ghid Practic. Republica Moldova. Guvernarea deschisă la nivel local și etica publică. [Accesat 18.01.2023]. Disponibil: https://www.lhr.md/wp-content/uploads/2020/02/GHID_PRACTIC_acces_informatii.pdf

Recomandat

Angela POPOVICI, dr., conf. univ.